การแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์ : วิเคราะห์จากพุทธปรัชญาทางสังคมและการเมือง

THE SEARCH FOR KNOWLEDGE IN SOCIAL SCIENCES : AN ANALYSIS FROM BUDDHIST SOCIAL AND POLITICAL PHILOSOPHY

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์*

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดบางประการในการวิเคราะห์ วิธีการแสวงหา ความรู้ทางสังคม ตามแนวพุทธปรัชญาทางสังคมและทางการเมือง วิธีการแสวงหาความรู้ทางสังคมศาสตร์ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีปฏิฐานนิยม เป็นรากฐานสำคัญแห่งระเบียบวิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเน้นการสังเกต การพิสูจน์ทดลอง และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ทฤษฎีพื้นฐานการวิจัยทางสังคมศาสตร์ก็คือ แนวคิดและทฤษฎีหลังยุคสมัยใหม่ และแนวคิดและทฤษฎีการตีความ ส่วนการแสวงหาความรู้ตามแนวพุทธปรัชญาทางสังคมและทางการเมือง เป็นระเบียบวิธีเชิงบูรณาการ ซึ่งไม่ได้สุดโต่งไปทางปริมาณนิยม หรือคุณภาพนิยม วิธีการศึกษาตามแนวอริยสัจ เป็นระเบียบวิธีวิจัยแม่บทในแง่พุทธปรัชญาแห่งความรู้ การคำนึงถึงอิทธิพลสิ่งแวดล้อมและความต้องการของมนุษย์เป็นข้อเสนอแนะสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ แม้จะมีการโต้แย้งอยู่เสมอถึงความน่าเชื่อแห่งวิธีการแสวงหาความรู้ตามแนวพุทธปรัชญา แต่ก็ไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ที่จะมาหักล้างสัจธรรมว่า วิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และทางสังคมศาสตร์นั้น ตกอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์คืออนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ซึ่งเป็นหลักสัจธรรมที่อธิบายปรากฏการณ์ทั้งหมดได้อย่างน่าเชื่อถือที่สุด

*Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University